

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

موضوع اقدام پژوهی :

چگونه توانستم با شیوه تدریس نوین ساعت درس جغرافیا را برای خود و دانش آموزانم جذاب کنم ؟

سایت علمی و پژوهشی آسمان

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

تقدیر و تشکر

باتشکر از دوستان و همکاران خوبم در مدرسه تا بتوانم به عنوان عضو کوچکی از خانواده ی فرهنگی کشورم سهم ناچیزی در برطرف نمودن مسائل و مشکلات دانش آموزان از نامطلوب به وضعیت مطلوب به شکل کاملا علمی داشته باشم

تقدیم به

همه ی همکاران عزیزم در جای جای ایران ، امید که مفید فایده قراربگیرد

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

سایت علمی و پژوهشی آسمان

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

فهرست مطالب

۵.....	چکیده
۶.....	مقدمه
۶.....	بیان مساله و توصیف وضعیت موجود:.....
۹.....	شیوه گرد آوری اطلاعات (شواهد ۱) .....
۹.....	تجزیه و تحلیل داده ها .....
۱۰.....	نظرات همکاران:.....
۱۱.....	نظرات دانش آموزان : .....
۱۲.....	اجرای راه حل جدید :.....
۱۴.....	روش تدریس : .....
۱۸.....	ارزشیابی .....
۱۹.....	اولین ارزشیابی کلاس:.....
۲۴.....	گرد آوری اطلاعات (شواهد ۲) .....
۲۶.....	ارزیابی تاثیر اقدام جدید و اعتبار بخشی : .....
۲۹.....	نتیجه گیری : .....
۳۱.....	پیشنهاداتی جهت فراگیری بهتر درس جغرافیا:.....

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

کلام آخر : ۳۴

منابع قابل استفاده : ۳۵

چکیده

یکی از مهم ترین و اساسی ترین سوالاتی که در ذهن کارشناسان و معلم های واقعی نقش بسته است، آن است که چگونه می توان مفاهیم آموزشی را در ذهن مخاطبین نهادینه کرد و هریک از آنان به فراخور تجربه و حوصله خود راه حلی را برای برون رفت از چالش پیش رو پیشنهاد می کنند. از جمله، موضوعاتی که مطرح می شود مساله نقش تکنولوژی آموزشی در تسهیل آموزش هاست. این گونه معلمان از برنامه ها و وسایل کمک آموزشی بیشتر از همکاران خود استفاده می کنند و اغلب خود مبادرت به ساختن ابزارها و وسایل کمک آموزشی می نمایند. چنین معلمانی قادرند از کمترین امکانات بیشترین بهره برداری ها را بنمایند. با توجه به مطالب ذکر شده بنده نیز برای علاقه مند نمودن دانش آموزان سال دوم و سوم دبیرستان به درس جغرافیا ۱ و ۲ سعی نموده ام که از روش سخنرانی و متکلم وحده بودن در کلاس خارج شده و از وسایل کمک آموزشی و تدوین نرم افزار جغرافیا به صورت powerpoint و فیلم آموزشی و انواع روش های مشارکتی استفاده نموده و کلاس فعال و با نشاط داشته باشم تا دانش آموزان با میل و رغبت بیشتری در کلاس درس حاضر شوند.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

مقدمه

بیان مساله و توصیف وضعیت موجود:

مساله ای که بنده با آن مواجه شدم و باعث شد که تغییراتی در کلاس ایجاد کنم هر ساله در پایان هر دو نیم سال (اول و دوم) از دانش آموزان می خواهم که نقطه نظرات خود را در قالب نظرات ، انتقادات و پیشنهادات در مورد روش تدریس بنده ارائه دهند پس از جمع آوری به این نتیجه رسیدم که دانش آموزان سال دوم انسانی که جغرافیا درس تخصصی آنان می باشد نسبت به رشته تجربی و ریاضی علاقه کمتری نشان می دهند و نمره ارزشیابی های مستمر آنان در این درس کمتر است به همین دلیل تصمیم گرفتم پژوهشی در این زمینه انجام دهم.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

- چرا دانش آموزان به درس جغرافیا علاقه چندانی ندارند؟
  - آیا شیوه تدریس بنده یا دبیران سال های قبل سبب بی انگیزه نمودن آنها به درس جغرافیا شده است؟
  - عدم آشنایی دانش آموزان به نحوه ی مطالعه این درس ،سبب بی علاقه ای آنها به این درس شده است ؟
  - عدم توجه به ارزشیابی های مستمر و تکوینی در یادگیری درس جغرافیا تاثیر داشته است ؟ - عدم استفاده از وسایل کمک آموزشی در تدریس توسط دبیران موثر بوده است ؟
  - چگونه می توان دانش آموزان را به درس جغرافیا علاقه مند سازم؟
- اینها سوالاتی بودند که باید پاسخ آنها را پیدا کرده و راهکارهای مناسب برای آنها پیدا می کردم. ارزشیابی بخشی از فرایند یاددهی - یادگیری است. همه دست اندرکاران امور آموزشی و تربیتی با کلمه ارزشیابی و امتحان آشنایی دارند . اگر بگوییم که ارزشیابی حلقه مفقوده یادگیری محسوب می شود زیاد به خطا نرفته ایم چرا که از یک نظر ارزشیابی آخرین حلقه از فعالیت های آموزشی معلم و برنامه درسی محسوب می شود و از نظر دیگر ارزشیابی در روش های فعال تدریس جغرافیا باید مقدم و استمرار دهنده برنامه های درسی و فرایند تدریس شمرده شود. همه گمان می کنند که ارزشیابی مخصوص اندازه گیری دانش ها و مهارت ها ی دانش آموزان از مطالب مطرح شده در کلاس درس است در حالی که ارزشیابی باید شامل برنامه درسی و فعالیت های معلم در کلاس و نحوه تدریس وی نیز می باشد و به عنوان ابزاری برای درک نقایص برنامه و روند تدریس و یادگیری دانش آموز به کار رود. حال می توان گفت که ارزشیابی بخشی از فرایند یاددهی - یادگیری است و جدا از آن و در انتهای آن قرار نمی گیرد.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

سایت علمی و پژوهشی آسمان

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

شیوه گرد آوری اطلاعات (شواهد ۱)

پژوهش حاضر در بین دانش آموزان سال دوم و سوم دبیرستان می باشد که در برنامه آموزشی آنها جغرافیا ۱ و استان شناسی و جغرافیا ۲ گنجانده شده است. امسال هم طبق سالهای قبل برای اینکه بدانم چرا دانش آموزان به درس جغرافیا علاقه کمتری نشان می دهند و چه کار کنم که دانش آموزان از این حالت خارج شوند و با دید دیگری به این درس نگاه کنند به اهمیت درس جغرافیا پی ببرند ابتدا از خود آنها خواستم که نظرشان را درباره این درس و کلاس بنویسند و بگویند چه انتظاری از کلاس جغرافیا دارند و دوست دارند از چه روشی برای تدریس این درس استفاده شود. بعد از نظر خواهی از دانش آموزان با مشاور و همکارانم در باره علل بی علاقهگی و ضعف دانش آموزان در این درس صحبت نمودم سپس از تعدادی از اولیاء دانش آموزان ضعیف دعوت به عمل آمده و علل بی علاقهگی و ضعف فرزندشان را نسبت به درس جویا شدم.

تجزیه و تحلیل داده ها

پس از بررسی نظرات و مطالعه کتاب ها و مجلات مختلف و همفکری و مشاوره با مشاور در مدرسه و سایر همکاران درباره علت عدم علاقه دانش آموزان به درس جغرافیا به نتایجی دست یافتیم که به شرح ذیل می باشد:

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

نظرات همکاران:

- نداشتن انگیزه
- توجه بیش از حد به مسائل جانبی و حاشیه ای (تفریح و میهمانی ، شب نشینی و...)
- توجه ،علاقه و تحت تاثیر برنامه های تلویزیونی و ماهواره ای قرار گرفتن
- سطح پایین تحصیلات خانواده
- تحت تاثیر محیط قرار گرفتن
- نداشتن برنامه ریزی وعدم رسیدگی به موقع به تکالیف نظرات والدین
- عدم علاقه به مطالعه
- نداشتن انگیزه وهدف
- صرف اوقات زیادی از شبانه روز برای دیدن برنامه های تلویزیونی
- سطح تحصیلات خانواده

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

نظر خواهی از دانش آموزان برای من بسیار حائز اهمیت بود به همین دلیل از آنها خواستم که نظرات ، خواسته ها و علت عدم علاقه شان به درس جغرافیا را بدون نوشتن مشخصاتشان روی برگه ای برایم بنویسند. البته نظر خواهی از دانش آموزان فقط اختصاص به سال دومی ها نداشت بلکه از پایه های بالاتر هم نظر سنجی به عمل آمد. علاوه بر نظر خواهی از کلیه دانش آموزان با چند تن از دانش آموزان ممتاز و درس خوان و دانش آموزان ضعیف مصاحبه ای ترتیب دادم که مختصری از گزارش به شرح ذیل می باشد.

نظرات دانش آموزان :

الف- نظر دانش آموزان ممتاز و درس خوان :

- نحوه تدریس دبیر

- خشک و بی روح بودن کلاس

- ترس و دلهره و اضطراب دانش آموزان از پرسش های شفاهی

- زمان کم و حجم زیاد درس استان شناسی

ب- نظر دانش آموزان ضعیف

- نداشتن انگیزه و درک درست و روشن از آینده

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

- عدم علاقه به مطالعه و عدم آگاهی به نحوه صحیح مطالعه

- تحت تاثیر محیط قرار گرفتن

- نداشتن علاقه به کلاس و درس

موارد ذکر شده مهمترین مسائل دانش آموزان بود که حالا جزئی از دغدغه های ذهنی من شده بود و باید تا جایی که می توانستم در بهبود وضعیت تلاش می کردم.

اجرای راه حل جدید :

غالبا درسهایی مانند فیزیک ،شیمی وزیست شناسی و... دارای آزمایشگاهی بوده ودانش آموزان در این کلاس ها می توانند از وسایل آزمایشگاهی استفاده نموده وتنوعی در کلاس ایجاد شود در صورتی که کلاس جغرافیا محدود به همان کلاس بوده ومعمولا کلاس خشک وبی روح است به همین جهت باید کاری می کردم که کلاس جغرافیا را به کلاس شاد ودلپذیر تبدیل کنم که دانش آموزان از این کلاس نه تنها خسته نشوند بلکه لذت هم ببرند.

بنابر این جهت تنوع اکثر اوقات با دانش آموزان به کارگاه رایانه می رفتیم

روش اجرا :

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

قبل از ارزشیابی باید درس را تدریس نمود. هرچند موضوع روش ارزشیابی ونحوه علاقه نمودن دانش آموزان به درس جغرافیا می باشد ولی ابتدا اشاره ای کوتاه به روش تدریس اینجانب در کلاس درس نموده وبعدا به روش ارزشیابی می پردازم. بنده حدود ۱۷ سال است که در شهرستان علی آبادکتول به تدریس جغرافیا مشغول هستم در طول این سال ها تمام سعی وتلاش بنده این بوده که حداکثر توان علمی وتجربی خویش را جهت بالا بردن کیفیت تدریس با استفاده از روشهای مختلف تدریس به کار گیرم تا بیشترین نتیجه را در یادگیری وشکوفایی استعدادهای دانش آموزان داشته باشم. در طول این سالها با روش های مختلفی آشنا شده و اغلب دارای نتایج خوبی بوده اندهر چند که بعضی از آنها وقت زیادی را نیاز داشته اند. در این راستا با دانش آموزان متفاوتی سرو کار داشته ام از تیز هوشان ونمونه تا کارودانش ومدارس عادی و ... سعی نموده ام در هر کلاس با توجه به سطح فکر دانش آموزان از روش های متفاوتی برای تدریس وارزشیابی استفاده نمایم. همچنین در طول این سال ها به این نتیجه رسیده ام که تدریس زمانی می تواند بیشترین راندمان را داشته باشد که :

- معلم به موضوع مورد تدریس علاقه واقعی داشته باشد وبرای آن ارزش قائل شود.
- برای دانش آموزان ارزش قائل شود که این درس در هر رشته ای که باشندمورد استفاده قرار گیرد.
- آشنایی با انواع روش های نوین تدریس در امر یادگیری واستفاده از وسایل کمک آموزشی نظیر نرم افزار جغرافیا وتدوین آن ،فیلم آموزشی ونقشه و....

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

روش تدریس :

معمولا جلسه اول ورود به هر کلاس را با نام جلسه معارفه و آشنایی آنان با روش تدریس و انتظارات دبیر از آنان و آگاه نمودن آنان به خصوص دانش آموزان سال دوم که تدریس جغرافیا در مقطع متوسطه از سال دوم شروع می شود به اینکه چرا این رشته (ریاضی - تجربی - انسانی) را انتخاب نموده اند و دادن اطلاعاتی راجع به رشته انتخابی و اینکه با انتخاب رشته مورد نظر آینده خود را رقم زده اند حال برای رسیدن به هدف مورد نظر در رشته انتخاب شده چگونه برنامه ریزی نمایند اطلاعاتی را در اختیار دانش آموزان قرار می دهم.

در جلسه دوم که تدریس شروع می شود برای اینکه به عمق مطالب درسی پی ببرند در جلسه اول مطالبی راجع به نحوه مطالعه این درس در اختیار دانش آموزان قرار می دهم اینکه محیطی را برای مطالعه انتخاب

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asemankafinet.ir

نمایند فضای آرام و ساکت ، از لحاظ نور دهی مکان مطالعه ، اختصاص چه زمانی برای مطالعه هر درس ، پیش مطالعه دروس قبل از تدریس دبیر با وجود توضیحاتی که در جلسه معارفه حاصل تجربیات بنده در مورد شیوه مطالعه بوده در اختیار دانش آموزان قرار داده تا آنان را به مطالعه و کتابخوانی نه تنها به درس جغرافیا بلکه به سایر دروس و مطالعات

غیر درسی علاقه نشان دهند. قبل از تدریس در جلسه اول از دانش آموزان می خواهم به مدت ۱۵ الی ۲۰ دقیقه سر کلاس به مطالعه درسی که معمولا بر اساس بودجه بندی خودم هر جلسه ۶ صفحه بیشتر تدریس نمی کنم پردازند تا بنده رئوس مطالب و اهداف رفتاری را یا روی تابلو برای آنها می نویسم یا نرم افزار جغرافیا را که خودم برای اکثر دروس به صورت پاورپوینت آماده نموده ام در سایت راه اندازی نمایم.

در حین پیش مطالعه در کلاس به نحوه مطالعه دانش آموزان توجه می کنم که یکی از مشکلات آنان مطالعه با صدای بلند بود . برای دانش آموزان توضیح دادم که هنگام مطالعه سعی نمایید با تمرکز حواس بیشتر وبا چشم مطالعه نمایید یا اگر فرصت شد قبل از تدریس مبحث اصلی حداقل ۵ دقیقه در مورد اهمیت موضوع تدریس بحث نمایم یا گوشه ای از فیلم آموزشی راجع به تدریس را برای آنان نمایش دهم وآنقدر موضوع را مهم وجذاب جلوه می دهم که دانش آموز دوست داشته باشد موضوع را بداند. به عنوان مثال اهمیت علم جغرافیا ، نظر جغرافیدانان و علمای سیاست را در این ارتباط توضیح می دهم . هدف علم جغرافیا - جغرافیای کاربردی و اینکه هیچ فعالیت عمرانی در دنیا بدون جغرافیا امکان پذیر نیست، مثلا درس

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asemankafinet.ir

موقعیت ایران در جغرافیای سال دوم : بر انگیزتن حس ناسیونالیستی - هویت ملی ایرانی بودن و ایران را ساختن در گرو شناخت درست از ایران

- تدریس به کمک وسایل کمک آموزشی نقشه ایران و جهان - نقشه های توپوگرافی - فیلم -عکس - روزنامه کتاب های کمکی علمی - اینترنت با توجه به موضوع تدریس

- روش تدریس تنها یک روش نیست بلکه از روش سخنرانی - گروهی - پرسش و پاسخ - الگوی کاوشگری با استفاده از فیلم آموزشی و نرم افزار جغرافیا با توجه به موضوع درس و وضعیت کلاس استفاده می شود.

درحین تدریس به دانش آموزان فرصت مطرح نمودن سوالاتی که به ذهنشان می رسد را می دهم و از سایر دانش آموزان می خواهم که پاسخ دهند و در نهایت پاسخ های دانش آموزان را جمع بندی و اصلاح می نمایم.

- سعی می کنم کلاس را زنده و فعال نگه دارم بدین منظور در ضمن تدریس سوال می کنم

هر دانش آموزی پاسخ صحیح را بدهد همان موقع نمره می گیرد. به منظور علاقه مند نمودن دانش آموزان موضوعات جغرافیایی را در اختیار آنها قرار می دهم تا به دلخواه به صورت گروهی موضوعات جغرافیای مثلا اهمیت سواحل شمالی و جنوبی ایران یا در مورد عملکرد شورای شهر علی آبادکتول به صورت میدانی تحقیقاتی را انجام دهند.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

- روش دیگر برای علاقه مند نمودن دانش آموزان اختصاص بخشی از نمره مستمر جغرافیا به جمع آوری آلبوم عکس جغرافیایی از مناظر دیدنی و توریستی استان یا استانهای دیگر به خصوص در نیمسال دوم به صورت گروهی که یا به صورت دوربین عکاسی می توانند از پدیده های طبیعی یا انسانی که باعث جذب توریست در آن مکان می شود جمع آوری نموده و هر دو قطعه عکس را روی برگه A4 نصب و توضیح مختصری راجع به آن بنویسند یا با موبایل یا دوربین دیجیتالی می توانند عکس از جاذبه های توریستی گرفته با استفاده از powerpoint زیر تصاویر را نوشته و با استفاده از نرم افزار پولید به صورت سی دی تحویل نمایند. باتوجه به اینکه حدود ۲/۵ نمره از آزمون نوبت اول و دوم اختصاص به نقشه دارد جهت تفهیم بیشتر و گرفتن نمره کامل نقشه و شناخت موقعیت پدیده های داده شده ۲۰ نمره به رسم نقشه ایران و استان اختصاص داده که مشاهده نمودم نه تنها رشته انسانی که درس اختصاصی آنان است (چون به صورت اختیاری این نمره را اختصاص داده) اکثر دانش آموزان به کشیدن نقشه علاقه نشان داده و با توجه به اینکه در برگزاری سمینار های جغرافیا از وسایل دست ساخت جغرافیا نیز استفاده می شود.

- روش دیگر جهت علاقه مند نمودن دانش آموزان : استفاده از وسایل دست ساخت جغرافیایی مثل ماکت و مدل پدیده های جغرافیایی- نقشه برجسته و... در جشنواره های دانش آموزی

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asemankafinet.ir

ارزشیابی

فعالیت های دانش آموزان در کلاس شامل : تهیه مقاله - تدوین نرم افزار به صورت powerpoint از خلاصه دروس جغرافیا- فیلم های آموزشی که از تلویزیون در مورد موضوعات جغرافیایی ضبط کرده اند با توجه به موضوع کتاب- یک تکه از روزنامه - تهیه عکس از اینترنت - جمع آوری اخبار و اطلاعات جغرافیایی و تهیه آلبوم عکس جغرافیایی - کنفرانس در کلاس و... در تعیین نمره ارزشیابی نقش دارد یعنی مجموع نمراتی را که به صورت آزمون کتبی - شفاهی - جمع آوری نقشه - عکس - تحقیق - فعالیت انجام داده اند جمع تقسیم بر تعداد نمره مستمر آنان خواهد بود.

در اجرای روش ارزشیابی مراحل زیر انجام می شود که عبارتند از :

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

در دومین جلسه حضور در کلاس موضوع درس تدریس می شود و شیوه های ارزشیابی به دانش آموزان در جلسه اول معارفه گفته می شود

اولین ارزشیابی کلاس:

یکی از اولین ارزشیابی های طول سال اولین ارزشیابی است زیرا دانش آموزان معلم را و معلم دانش آموزان را ارزشیابی می کند. دانش آموز نوع سوالات معلم - روش ارزشیابی - صحت ارزشیابی را و معلم دانش آموزان قوی و ضعیف و سطح کلاس را تشخیص می دهد.

- از جلسه دوم به بعد دانش آموزان کلاس به دو گروه الف و ب تقسیم می شوند و هر جلسه از یک گروه درسی پرسیده شود در هر گروه هم دانش آموزان ضعیف هستند هم قوی . هر جلسه از یک گروه درسی می پرسیم و نمی گوئیم از جایی که از شما درس نپرسیده ام درس می پرسیم و جلسه بعد از گروه بعدی به این ترتیب همه کلاس همه ی کتاب را ارزشیابی می شوند برای سال دومی ها چون درس استان شناسی با حجم زیاد و زمان کم به مدت ۲ سال است تدریس می شود به این روش .

اما سال سوم انسانی یک جلسه تدریس یک جلسه پرسش شفاهی را انجام می دهیم و بعد از اتمام هر فصل آزمون کتبی به عمل می آوریم که تاریخ را در صفحه اول دفتر نمره ثبت می نمایم تا با آزمون های دیگر تداخل نداشته باشد.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asemankafinet.ir

- در پایان هر ماه گروه الف وب مقایسه می شوند نماینده هرگروه نمرات را جمع می کند ومیانگین گیری می شود. در دفتر نمره من یادداشت می شود مثلا گروه الف ۱۴/۵ وگروه ب ۱۶/۵ برای دانش آموزان هم رقابت بر انگیز است وهم ایجاد تنوع وشادی می کند.

البته در هنگام آزمون های کتبی سعی می نمایم که ۲ نمونه سوال ، حال یا به صورت ۲ نمونه ۴۰ سوالی چهار گزینه ای یا تشریحی که از انواع سوالات چهار گزینه ای - کوتاه پاسخ - ص.غ - کامل کردنی و... طراحی می شود یعنی بعد از اتمام هر فصل دانش آموز ۲ نمونه سوال دریافت می کند . چون درس جغرافیا ۲ نهایی است سعی می نمایم در آزمونهای کتبی مثلا بعد از اتمام یک فصل از بانک سوالات خودم که جمع آوری نموده ام یا در کامپیوتر ذخیره شده استفاده نمایم تا دیگر دلهره ای برای نوبت دوم نداشته باشند.

- در پایان هر ماه برترین ها به مدیر مدرسه معرفی می شوند ، البته به دانش آموزان گفته می شود که بدترین ها هم معرفی خواهند شد ولی هر گز این کار نمی شود اما به صورت خصوصی از اولیا ء آنان دعوت به عمل می آید.

- معرفی سر صبحگاه - تشویق توسط دانش آموزان - دادن جایزه به برترین ها .

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

این روش بسیار رقابت بر انگیز و ترغیب کننده است در بین دانش آموزان شور و هیجان ایجاد می کند اینکه بسیاری از دانش آموزان برای اولین بار اسمشان سر صف خوانده می شود ، جایزه می گیرند اسمشان به عنوان دانش آموز زرنگ روی تابلو می رود.

- با دانش آموزان سال سوم نمونه سوالات نهایی کار می شود (برای ترسیم نیمرخ توپوگرافی و مقیاس نقشه جزوه داده می شود) به این ترتیب که هر جلسه یک سوال تکثیر می شود و به دانش آموزان داده می شود و تا جایی که خوانده اند هر نمونه سوال بلند خوانده می شود و همه پاسخ می دهند به این ترتیب هر جلسه یک مرور کوتاه از اول کتاب می شود و تا آخر فروردین ماه حدود ۱۲ نمونه سوال داده می شود. در اولین جلسه بعد از عید نوروز تاریخ امتحان از نمونه سوالات اعلام می شود و تاکید می کنم از همه کلاس های سوم به طور همزمان از ۱۲ نمونه سوال به هر کدام یک مورد اختصاص داده می شود مثلا مورخه ۹۱/۰۲/۱۵ امتحان می گیرم.

- بالای ۱۷ را تشویق یا در صورت امکان به اردو می بریم .

- اگر این نمره شما خوب باشد بیشترین تاثیر را در نمرات مستمر دارد.

- قبل از شروع درس هر جلسه حتما حضور و غیاب انجام می شد و از علت غیبت دانش آموزان مطلع می شدم و احوالشان را می پرسیدم همین کار باعث می شد که دانش آموزان احساس ارزش کنند و بدانند که معلمش به او علاقه مند است و حضورش در کلاس برایم مهم است.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

- برای ایجاد انگیزه مذهبی نیز در دانش آموزان هر جلسه برخورد لازم می دانستم حتما نیاز نیست که همه مسائل مذهبی یا اخلاقی - مهارت های زندگی را دبیران الهیات مطرح نمایند بخشی از اوقات فراغت را علاوه بر حل فعالیت ها توسط دانش آموزان در کلاس و تکمیل توسط اینجانب انجام می شد با استفاده از یک آیه - حدیث یا خواندن مطالبی مثلا در مورد نظر قرآن در مورد پیدایش جهان از مجلات رشد جغرافیا یا سایر منابع دیگر سر کلاس خوانده می شود و تاثیر به سزایی در یادگیری مطالب درسی و جذابیت و علاقه بیشتری به درس جغرافیا ایجاد می شد.

- یکی دیگر از کارهایی که با توجه به نظر یکی از همکاران که در جلسه شورای دبیران مطرح نمودند انجام دادم این بود که هر دانش آموز قوی و درس خوان با دانش آموزی که از نظر درسی ضعیف است کار کند و وضعیت دانش آموز ضعیف بهتر شود به نسبت بهبود وضعیت دانش آموز ضعیف ، دانش آموز قوی را تشویق خواهیم کرد. دانش آموزان درس خوان داوطلبانه و به اختیار با یک یا دو دانش آموز ضعیف کار نموده وضعیت درسی بهتر از قبل شد.

نکته ای که من موقع تصحیح اوراق امتحانی خردادماه با آن مواجه شدم و باعث خوشحالی من شد علاوه بر نمرات خوب دانش آموزان ، این بود که تعدادی از آنها عبارات و جملات زیبایی که در کلاس روی تابلو نوشته می شد یا جملات زیبا و جدیدی را پایین برگه های امتحانی شان نوشته بودند که من احساس کردم این روش خوبی بود و مورد توجه دانش آموزان قرار گرفته است.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

سایت علمی و پژوهشی آسمان

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

گرد آوری اطلاعات (شواهد ۲)

بعد از انجام دادن این کارها تصمیم گرفتم که دوباره نظر دانش آموزان را نسبت به کلاس جویا شوم ، به همین دلیل برگه های نظر خواهی را بین دانش آموزان توزیع نموده واز آنها خواستم نظرات ، انتقادات و پیشنهادات خود را نسبت به درس جغرافیا و روش تدریس بیان کنند

۱- کلاس درس جغرافیا فقط به جغرافیا اختصاص نداشته باشد در صورت امکان از مباحث بیشتری راجع به مسائل جوانان و خواسته ها و نیازهایشان صحبت شود.

۲- در هنگام نوشتن سریع ، خط دبیر خوانا نیست سعی شود بیشتر از نرم افزار جغرافیا استفاده شود که توسط خود دبیر تدوین نموده

۳- اظهار علاقه زیادی به فیلم های آموزشی فراهم شده توسط دانش آموزان در مورد موضوعات جغرافیایی داشتند.

۴- بیشتر سوالات به صورت چهار گزینه ای طراحی شود جهت آمادگی برای کنکور سال سوم و چهارمی ها

۵- در نهایت اظهار رضایت اکثر دانش آموزان از نحوه تدریس و شیوه ارزشیابی و گذشت از یک نمره بد آنها اگر سایر نمرات روند صعودی داشته باشد. در نهایت به پیشنهاد و همکاری یکی از دوستان که در امر

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

تدریس جغرافیا تجربیات ارزنده ای دارند پرسش نامه ای در باره علل عدم علاقه دانش آموزان به درس جغرافیا، راهکارهای برای بهبود وضعیت تهیه و بین دانش آموزان توزیع شد .

با توجه به اظهار نظر دانش آموزان به این نتیجه رسیدم که بیشترین تاثیر را در علاقه مندی یا عدم علاقه دانش آموزان به کلاس و درس را :

- رفتار و برخورد و نحوه ارزیابی و تدریس معلم و استفاده از شیوه های مختلف تدریس و آشنایی با شیوه های نوین آموزشی

- استفاده از نرم افزارهای آموزشی

- فیلم آموزشی

- نرم افزار جغرافیا

- نقشه های آموزشی

- برنامه تلویزیونی

- مجله تخصصی به همراه سایت گروه جغرافیای دفتر برنامه ریزی و تالیف کتب درسی

-وبلاگ تدوین شده توسط دبیر بر جای می گذارد.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

به طور کلی بزرگترین هدف آموزشی پر کردن ذهن نیست ، بلکه نظم بخشیدن به آن است ، یعنی آن را چنان پرورش دهیم که از قابلیت های خودش استفاده کند.

ارزیابی تاثیر اقدام جدید و اعتبار بخشی :

بعد از اجرای طرح ونظر خواهی از دانش آموزان و اولیاء آنها به این نتیجه رسیدم که طرح مورد توجه دانش آموزان قرار گرفته وبا اظهار رضایتی که با تکمیل پرسشنامه نشان دادند متوجه شدم که بحمدالله توانسته ام

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

رضایت دانش آموزان را جلب نمایم. نظرات دانش آموزان هر کلاس را بررسی نموده و خواسته های هر کدام را جداگانه دسته بندی نمودم و در هر کلاس طبق خواسته های آنها و تقاضای ایشان را عمل می کردم.

مهم ترین مسائلی که برای علاقه مند شدن به درس جغرافیا عنوان می کردند عبارت بودند

از :

- نحوه تدریس و برخورد دبیر
- ایجاد انگیزه و شور و شوق و تنوع در کلاس
- استفاده از فیلم های آموزشی و برنامه های آموزشی تلویزیونی ضبط شده توسط دانش آموزان در مورد موضوعات جغرافیایی
- تدوین نرم افزار جغرافیا به صورت powerpoint با استفاده از خلاصه دروس دبیر
- تهیه نقشه های برجسته ، ماکت و وسایل دست ساخت موضوعات جغرافیایی جهت شرکت در مسابقات و جشنواره های دانش آموزی
- جمع آوری اخبار و اطلاعات جغرافیایی شهرستان و استان و تهیه آلبوم عکس جغرافیای و تهیه روزنامه دیواری از مناطق توریستی و دیدنی
- نوشتن مطالب زیبا و پند آموز از معصومین و بزرگان روی تابلو و توضیح مختصری در مورد آنها
- صحبت راجع به مسائل و مشکلات جوانان و آینده رشته تحصیل آنها

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

در ضمن طرح وپرسش نامه ای را که تهیه کرده بودم را در اختیار مدیر دبیرستان ، سر گروه آموزشی وسایر همکاران جغرافیا قرار دادم ونظرشان را در مورد طرح جویا شدم که خوشبختانه مورد توجه واقبال آنان قرار گرفت.

انجام همه این کارها باعث شده بود نظر دانش آموزان در باره کلاس جغرافیا تغییر کرده وتا حدودی باعث ایجاد علاقه وانگیزه در آنها شود . اما هنوز کار تمام نشده وباید باز هم تحقیق کرد وکار کرد چرا که راهی طولانی پیش رو داریم وبا دانش آموزان وفکر وروح آنها سروکار داریم به امید روزی که آنگونه باید بتوانیم بر دانش آموزان عزیز وتوانمند این مرز وبوم اثر گذار بوده ودراه پیشرفت وسرافرازی ایران عزیزمان بیش از پیش قدم برداریم.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

نتیجه گیری :

- نتیجه این روش ها را در امتحان نیمسال دوم بارها و بارها مشاهده کرده ام :
- میانگین نمرات کلاسی حدود ۲ نمره افزایش یافت.
- دانش آموزانی بوده اند که کل دروس را تجدید شده اند ولی جغرافیا را قبول شده اند.
- با برگزاری امتحان از نمونه سوالات نهایی برای سال سوم به طور آزمایشی ،استرس امتحان نهایی تا حدودی کاهش یافته است.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

- خود دانش آموزان از روش تدریس وارزشیابی - اداره کلاس و روش های مختلف بسیار راضی و خشنود بوده اند.

راههای علاقه مندی دانش آموزان به کلاس :

- فعال نمودن و شرکت دادن دانش آموزان به کلاس در بحث های گروهی و ارائه کنفرانس توسط آنان.

- ایجاد انگیزه در دانش آموز

- برخورد محترمانه و ارزش گذاری به شخصیت دانش آموز و درک آنها

- آموزش نحوه صحیح مطالعه ۵- ایجاد تنوع و نشاط در کلاس با استفاده از روش های نوین یادگیری

- همیاری باعث رشد ادراک دانش آموزان می شود ، زیرا آنها رغبت در پی فعالیت گروهی سطوح بالاتر

یادگیری (کاربرد ، تجزیه و تحلیل و ارزیابی) می شوند (الیس ووالن ، ۲۸۰، ۱۳۸۲)

- در بحث های گروهی همه ی اعضای گروه فرصت اظهار نظر و رهبری را می یابند و مهارت رهبری آنان

تقویت می شود ، هم چنین کار کردن بایکدیگر را به طور طبیعی تجربه می کنند

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

پیشنهاداتی جهت فراگیری بهتر درس جغرافیا:

- استفاده و آشنایی دبیران محترم با انواع روش های نوین تدریس در فرایند یاد دهی و یادگیری که موجب تنوع و علاقه مندی بیشتر دانش آموزان در بحث های درسی و علمی می شود.
- پیش مطالعه درسی توسط دانش آموزان ۲۰ دقیقه قبل از تدریس دبیر در کلاس.
- تهیه وسایل کمک آموزشی مربوط به آموزش جغرافیا مانند انواع فیلم ، سی دی و نرم افزارهای آموزشی رایانه ای ، نقشه البته به شرط استفاده از این وسایل توسط دبیران.
- برگزاری بازدید های علمی برای دانش آموزان در درس جغرافیا به صورت هدفمند و سازماندهی شده
- مشارکت هرچه بیشتر دبیران و مسئولان مدرسه ها با دانش آموزانی که قصد انجام فعالیت های خارج از مدرسه را دارند ، مانند تهیه ملزومات و امکانات برای تهیه ماکت ، وسایل دست ساخت و روزنامه دیواری و تحقیقات میدانی و تشویق این گونه فعالیت ها
- افزایش اهمیت دادن به دوره های تخصصی آموزش ضمن خدمت دانش افزایی دبیران جغرافیا و شرکت فعال همکاران

- استفاده نکردن از دبیران غیر متخصص برای تدریس جغرافیا

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

- افزوده شدن میزان جذابیت مطالب کتاب های درسی جغرافیا توسط مولفان محترم وبازنگری در مورد محتوی درس جغرافیای استان شناسی که با توجه به حجم زیاد وزمان کم تدریس مطالب جذاب استان برای دانش آموزان آنگونه که باید مقدر نمی باشد.

- استفاده از ارزشیابی مستمر از نحوه تدریس و تهیه چک لیست های آموزشی - یادگیری توسط دبیران

- مجهز کردن کتابخانه های مدارس به کتاب های جغرافیایی و مجلات آموزشی این رشته

- در صورت امکان تاسیس و تجهیز اتاق جغرافیای مدارس و مناطق آموزش و پرورش و سیستم هوشمند رایانه

ای

- برگزاری جشنواره های تدریس دبیران و جشنواره های از وسایل دست ساخت و تحقیقات دانش آموزی

- استفاده از سایت تکنولوژی آموزشی و تجهیز مدارس به وسایل مورد نیاز به خصوص نقشه های آموزشی

لازم و نرم افزارهای مورد نیاز آموزشی در درس مبانی دانش جغرافیا که تدریس مطالب آن به کارگاه

آموزشی مناسب نیاز دارد

- در صورت امکان برای هر درس کلاسی اختصاص داده شود وامکانات لازم مورد نیاز برای هر درس به

تناسب رشته تحصیلی ودرسی که تدریس می شود در اختیار معلم ودانش آموزان قرارداده شود

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

- استفاده بیشتر از نرم افزارهای آموزشی می تواند در علاقه دانش آموزان موثر باشد به عنوان مثال مطالب درسی را به صورت powerpoint آماده کرده و در کلاس استفاده شود همانطوری که بنده در دروس جغرافیا ۱ و ۲ و استان شناسی اکثر مطالب را بدین صورت آماده نمودم.

- تشکیل و حمایت از انجمن های علمی فرهنگیان و دانش آموزان با امکانات و فضای فراهم تشکیل بانک اطلاعاتی در دسترس عموم از موفقیت ها و تجارب گذشته دانش آموزان برتر و فرهنگیان نمونه

- احیای پژوهشگاه معلم به شکل علمی - پژوهشی نه صرفا در قالب گروههای آموزشی

- برنامه ریزی و سرمایه گذاری صبورانه و هدفمند بر کیفیت آموزشی که به تبع بعد از چند سال کمیت آموزشی مورد نظر را نیز فراهم می کند.

- متاسفانه جامعه دبیر جغرافیا را کسی می داند که صرفا معلومات عمومی دارد ، در حالی که در عصر کنونی جغرافیا علمی تخصصی و کاربردی است. با آرزوی توفیق برای تمامی کسانی که به جغرافیا عشق می ورزند و آن را علمی مقدس می دانند.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

کلام آخر :

معلم نمونه همواره سعی می کند :

- با مطالعه و تحقیق چالش های مسیر کلاس خود را بشناسد و فاصله ذهنی و مهارتی خویش را با دانش آموزانش کم کند.

- در کلاس درس به فعالیت های کلاسی به مثابه لحظات مهم اصل زندگی می نگرد نه صرفاً وظیفه

- همه دانش آموزان را دوست دارد اگر چه مطمئن است ممکن است همه آنها او را دوست نداشته باشند.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

- در فعالیت های کلاسی و شخصی خود را هدفمند ، پرتلاش،علاقه مندو کم انتظار نشان می دهد

- دانش آموزان را برای آینده ای که می بیند می سازد نه صرفا برای برآوردن انتظارات روزمره گذشته و امروز

- به دانش آموزان شوق و زیبایی های زندگی، اندیشیدن و ارزش علم را می آموزد

منابع قابل استفاده :

- الیس ، سوزان ووالن . آشنایی با یادگیری از طریق همیاری ، ترجمه طاهر رستگار ومجید ملکان،نشرنی ،

تهران ، چاپ هفتم ، ۱۳۸۲

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این اقدام پژوهی با قیمت ده هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید .

www.asebankafinet.ir

- بروس ، چویس،ویل ،مارشال ،الگوهای تدریس ۲۰۰۰ ، ترجمه محمد رضا بهرنگی ، نشر کمال تربیت تهران ، چاپ اول ، ۱۳۸۰ .

- شعبانی ، حسن ، مهارت های آموزشی ، روش ها و فنون تدریس ، انتشارات سمت ، تهران ، ۱۳۸۴ .

- حایری زاده ، قاسم خان ، سودابه ، محمد حسین ، یادگیری از طریق همیاری ، نشرنی ، تهران ، چاپ چهارم ، ۱۳۸۴ .

- کرامتی ، محمد رضا ، الگوهای برتر تدریس ، یادگیری مشارکتی ، نشر فراانگیزش ، مشهد ، چاپ دوم ، ۱۳۸۴ .

- رقابت یا رفاقت در کلاس ، مجله روانشناسی تربیتی ، دانشگاه تهران ، سال سی و یکم ، شماره ۲ ، پاییز وزمستان ۱۳۸۰ . ۲۹